VİKİPEDİ
Özgür Ansiklopedi

Azeri alfabesi

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Bu madde **hiçbir kaynak içermemektedir.** Lütfen güvenilir kaynaklar ekleyerek madde içeriğinin geliştirilmesine (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Azeri_alfabesi&action=edit) yardımcı olun. Kaynaksız içerik itiraz konusu olabilir ve kaldırılabilir.
Kaynak ara: "Azeri alfabesi" (https://www.google.com/search?as_eq=wikipedia&q=%22Azeri+alfabesi%22) – haber (https://www.google.com/search?tbm=nws&q=%22Azeri+alfabesi%22+-wikipedia) · gazete (https://www.google.com/search?&q=%22Azeri+alfabesi%22+site:news.google.com/newspapers&source=newspapers) · kitap (https://www.google.com/search?tbs=bks:1&q=%22Azeri+alfabesi%22+-wikipedia) · akademik (https://scholar.google.com/scholar?q=%22Azeri+alfabesi%22) · JSTOR (https://www.jstor.org/action/doBasicSearch?Query=%22Azeri+alfabesi%22&acc=on&wc=on) *(Aralık 2006) (Bu şablonun nasıl ve ne zaman kaldırılması gerektiğini öğrenin)*

Ana madde: Türk dil alfabesi

Çap şəkli	Əl yazısı şəkli	Adı	Çap şəkli	Əl yazısı şəkli	Adı
A a	A a	a	Q q	Q q	qe
B b	B b	be	L l	L l	el
C c	C c	ce	M m	M m	em
Ç ç	Ç ç	çe	N n	N n	en
D d	D d	de	O o	O o	o
E e	E e	e	Ö ö	Ö ö	ö
Ə ə	Ə ə	ə	P p	P p	pe
F f	F f	fe	R r	R r	er
G g	G g	ge	S s	S s	se
Ğ ğ	Ğ ğ	ğe	Ş ş	Ş ş	şe
H h	H h	he	T t	T t	te
X x	X x	xe	U u	U u	u
I ı	I ı	ı	Ü ü	Ü ü	ü
İ i	İ i	i	V v	V v	ve
J j	J j	je	Y y	Y y	ye
K k	K k	ke ka	Z z	Z z	ze

Azerbaycan alfabesi (Azerice: Azərbaycan əlifbası), Azerbaycan'da ilk olarak 1929 yılında kullanılmaya başlanan ancak 1939 yılında Sovyetler'in reddetmesi nedeniyle kullanımdan kaldırılan ve ülkenin bağımsızlığıyla 1991'den bu yana yeniden Azericenin yazımında kullanılmaya başlanan Latin alfabesine dayanan alfabedir. Azerice, Yakutçadan sonra Latin alfabesiyle yazılan ikinci Türk dilidir.

Tarih ve Gelişme

10. yüzyılda İslamiyeti kabul eden Selçuklu Hanedanı gibi diğer Oğuz boyları da Arap alfabesini kullanmaya başlamışlardı. Güney Azerbaycan (Azerice: جنوبی آذربایجان - گوئنئی آذربایجان; *Cənubi Azərbaycan*)'da Azeriler, Farsça öğrenim görme mecburiyetinde kalmışlar ve Arap alfabesini öğrenmişlerdir.İran'daki Azerbaycan Türkleri günümüzde de Arap alfabesini kullanmaktadırlar.

19. yüzyılda Azeri aydınlarından olan Mirza Fetali Ahundov (Az: *Mirzə Fətəli Axundov*), Arap alfabesini değiştirip, yerine yeni bir Latin alfabesi getirmiştir. En son 1922 yılında, Bakü'de *Yeni Türk əlifba komitəsi* (Јени түрк əлифба комитəси; Yeni Türk Alfabe Komitesi) tarafından yeni bir Latin alfabesi oluşturuldu.

1929'dan 1939'a kadar

Aa, Bв, Cc, Çç, Dd, Ee, Əə, Ff, Gg, Ƣƣ, Hh, Ii, Ьь, Jj, Kk, Qq, Ll, Mm, Nn, Oo, Ɵɵ, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Vv, Xx, Yy, Zz, Ƶƶ

1939'dan 1958'e kadar

Aa, Бб, Вв, Гг, Ғғ, Дд, Ее, Ёё, Әә, Жж, Зз, Ии, Йй, Кк, Ққ, Лл, Мм, Оо, Өө, Пп, Рр, Сс, Тт, Уу, Үү, Фф, Хх, Һһ, Цц, Чч, Ҷҷ, Шш, Щщ, ъ, Ыы, ь, Ээ, Юю, Яя, ' (apostrof)

1958'den 1991'e kadar

Aa, Бб, Вв, Гг, Ғғ, Дд, Ее, Әә, Жж, Зз, Ии, Ыы, Јј, Кк, Ҝҝ, Лл, Мм, Нн, Оо, Өө, Пп, Рр, Сс, Тт, Уу, Үү, Фф, Хх, Һһ, Чч, Ҹҹ, Шш, ' (apostrof)

1991'den 1992'ye kadar

Aa, Ää, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Ğğ, Hh, Xx, Iı, İi, Jj, Kk, Qq, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz

1992'den sonra

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Əə, Ff, Gg, Ğğ, Hh, Xx, Iı, İi, Jj, Kk, Qq, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz

Azerbaycan alfabesi, **ə**, **x**, ve **q** harfleri haricinde Türk alfabesinin aynısıdır.

Harfler

Transliterasyon Tablosu					
Arap	**Latin**	**Latin**	**Kiril**	**Latin**	**IPA**
İran'daki Azeriler ve 1929'a kadar tüm Azeriler	1929–1933	1933–1939	1939–1991	1991'den beri	
ا،آ	A a	A a	А а	**A a**	[ɑ̯/ɑ̯ː]
ب	B b	B b	Б б	**B b**	[b]
ج	C c	Ç ç	Ҹ ҹ	**C c**	[d͡ʑ]
چ	Ç ç	C c	Ч ч	**Ç ç**	[t͡ɕ/t͡ɕʰ]
د	D d	D d	Д д	**D d**	[d]
ائ	E e	E e	Е е	**E e**	[e/e̯]
اَ/ه	Ə ə	Ə ə	Ә ә	**Ə ə**	[æ]
ف	F f	F f	Ф ф	**F f**	[f]
گ	Ƣ ƣ	G g	Ҝ ҝ	**G g**	[ɟ]
غ	G g	Ƣ ƣ	Ғ ғ	**Ğ ğ**	[ɣ/ʁ (ʕ/ʢ)]
ح	H h	H h	Һ һ	**H h**	[h/hˤ]
خ	X x	X x	Х х	**X x**	[x/χ]
ا	ȷ ȷ	Ь ь	Ы ы	**I ı**	[ə]
ای	I i	I i	И и	**İ i**	[i/ɪ]
ژ	Ƶ ƶ	Ƶ ƶ	Ж ж	**J j**	[ʒ]
ك	Q q	K k	К к	**K k**	[c/cʰ/k (ç)]
ق	K k	Q q	Г г	**Q q**	[g/ɢ]

ل	L l	L l	Л л	**L l**	[l/ɫ]
م	M m	M m	М м	**M m**	[m]
ن	N n	N n	Н н	**N n**	[n]
ڭ	Ꞑ ꞑ	Ꞑ ꞑ[1]			[ŋ/ɴ]
اوْ	O o	O o	О о	**O o**	[ɔ]
اؤ	Ɵ ɵ	Ɵ ɵ	Ө ө	**Ö ö**	[œ]
پ	P p	P p	П п	**P p**	[p/pʰ]
ر	R r	R r	Р р	**R r**	[ɾ/r]
ص,س,ث	S s	S s	С с	**S s**	[s]
ش	Ʒ ʒ	Ş ş	Ш ш	**Ş ş**	[ʃ/ʂ/ɕ]
ط,ت	T t	T t	Т т	**T t**	[t/tʰ]
اوُ	Y y	U u	У у	**U u**	[u]
اۆ	U u	Y y	Ү ү	**Ü ü**	[y]
و	V v	V v	В в	**V v**	[v]
ي	J j	J j	Ј ј	**Y y**	[j]
ظ,ض,ز,ذ	Z z	Z z	З з	**Z z**	[z]
ع,ء	'	'	'	'	[ʔ/ː]

Ayrıca bakınız

- Ortak Türkçe Alfabesi

Kaynakça

1. ^ 1938'de alfabeden çıkarıldı

Dış bağlantılar

- Azərbaycan dili (https://web.archive.org/web/20070927210138/http://www.azerbaijan.az/_GeneralInfo/_Language/_language_a.html) **(Azerice)**
- Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu (https://web.archive.org/web/20070927024620/http://www.elm.az/az/philology/index.htm) **(Azerice)**

"https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Azeri_alfabesi&oldid=28523422" sayfasından alınmıştır